

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНИЙ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з самостійної роботи
здобувачів другого (освітньо-наукового) рівня
спеціальності 015 «Професійна освіта»

з дисципліни

«ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»

Херсон 2019

Методичні рекомендації для самостійних занять здобувачів другого (освітньо-наукового) рівня спеціальності 015 «Професійна освіта» з дисципліни «Економічне управління підприємством»

Укладачі: Повод Т.М., к.е.н., доцент.

Повод Т.М. Методичні рекомендації для самостійних занять здобувачів другого (освітньо-наукового) рівня спеціальності 015 «Професійна освіта» з дисципліни «Економічне управління підприємством». Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019. 16 с.

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Економічне управління підприємством» належить до циклу обов'язкових дисциплін економічної підготовки фахівців галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 015 «Професійна освіта». В умовах сучасної ринкової економіки все більшого значення набувають питання прибутковості та ефективності функціонування підприємства та коштів, що в нього інвестовані. Відповідно майбутній фахівець з економічного управління підприємством повинен володіти усім спектром знань стосовно поточного аналізу діяльності підприємства, її планування, контролю та виявлення резервів підвищення прибутковості. Метою викладання дисципліни є підготовка фахівців до виконання професійних обов'язків в галузі економічного управління підприємством; засвоєння та формування знань фахівців щодо системного оцінювання діяльності підприємств, виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Предметом навчальної дисципліни є виробнича і фінансовогосподарська діяльність підприємства, методики економічного аналізу із застосуванням математичних та статистичних прийомів.

Мета самостійної роботи – навчити здобувачів самостійно працювати з літературою, економічною і технічною інформацією, вміти виконувати розрахунки стосовно проектів, у стислій формі (презентація) викласти ті чи інші положення удосконалення механізму управління проектною діяльністю, виходячи зі змісту теми.

1. Опис навчальної дисципліни
«Економічне управління підприємством»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,0	Галузь знань <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u> _____ (шифр і назва)	Нормативна	
	Спеціальність <u>015 «Професійна освіта»</u> (шифр і назва) <u>ОР Магістр</u>		
Змістових частин – 3	Спеціальність <u>015 «Професійна освіта»</u> (шифр і назва) _____	Рік підготовки	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 120 год.		Семестр	
		1-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 7	Освітній рівень: <u>«Магістр»</u>	Лекції	
		14 год.	14 год.
		Практичні, семінарські	
		26 год.	14 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		80 год.	92 год.
		Індивідуальні завдання:	
		–	–
Вид контролю:			
екзамен	екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 25% / 75%

для заочної форми навчання – 25% / 75%

**2. Структура навчальної дисципліни
Економічне управління підприємством**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	сем.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовна частина 1. Системна характеристика економічного управління підприємством												
Тема 1. Введення в дисципліну «Економічне управління підприємством»	8	1	1			6	9	1	1			7
Тема 2. Технологія розв'язання задач економічного управління підприємством	9	1	2			6	10	1	1			8
Тема 3. Системи економічного управління підприємством	10	2	2			6	11	2	2			7
Тема 4. Економічний порядок на підприємстві та його інструменти наведено	9	1	2			6	9	1	1			7
Разом	36	5	7			24	39	5	5			29
Змістовна частина 2: Бюджетне управління підприємством												
Тема 5. Система бюджетного управління підприємством	9	1	2			6	9	1	1			7
Тема 6. Організація бюджетного управління в компаніях	9	1	2			6	9	1	1			7
Тема 7. Технологія формування операційних бюджетів і бюджету доходів і витрат	9	1	2			6	9	1	1			7
Тема 8. Управління грошовими потоками підприємства на основі бюджету руху грошових коштів	9	1	2			6	9	1	1			7
Тема 9. Інформаційна підтримка бюджетного управління	10	1	1	2		6	9	1	1			7
Разом	46	5	9	2		30	45	5	5			35

Змістовна частина 3. Фінансове управління підприємством												
Тема 10. Фінансова діагностика підприємства	9	1	2			6	9	1	1			7
Тема 11. Управління робочим капіталом	8	1	1			6	9	1	1			7
Тема 12. Управління інвестиційним портфелем підприємства	8	1	1			6	9	1	1			7
Тема 13. Стратегічне операційне управління фінансуванням діяльності підприємства	13	1	2	2		8	9	1	1			7
Разом	38	4	8	2		26	36	4	4			28
Усього годин	120	14	26	4		80	120	14	14			92

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

«Економічне управління підприємством»

ЗМІСТОВНА ЧАСТИНА 1. СИСТЕМНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

ТЕМА 1. ВВЕДЕННЯ В ДИСЦИПЛІНУ «ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»

- 1.1. Сутність управління підприємством.
- 1.2. Цілі, завдання, предмет курсу.
- 1.3. Структура курсу.

Теми доповідей

1. Системні зміни у сучасній економічній організації: джерела виникнення і засоби гармонізації.

2. Якість господарських процесів і проблеми її оцінювання.

3. Розпізнавання ринкових сигналів як один з важливих напрямків подолання когнітивної недостатності підприємства.

ТЕМА 2. ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧ ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

2.1. Економічне управління підприємством як процес прийняття управлінських рішень.

2.2. Використання формальних і неформальних методів для вирішення завдань економічного управління.

2.3. Прості та складні цілі.

Теми доповідей

1. Ресурси та продукти економічної системи управління.

2. Загальні та конкретні функції економічного управління

3. Внутрішні та зовнішні чинники впливу на економічну систему управління

ТЕМА 3. СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

- 3.1. Система економічного управління «витрати—обсяг—прибуток» (CVP-підхід).
- 3.2. Система контролінгу.
- 3.3. Система збалансованих показників.
- 3.4. Вирішення ситуаційних завдань.

Теми доповідей

1. Системні зміни у сучасній економічній організації: джерела виникнення і засоби гармонізації.
2. Якість господарських процесів і проблеми її оцінювання.
3. Розпізнавання ринкових сигналів як один з важливих напрямків подолання когнітивної недостатності підприємства.

ТЕМА 4. ЕКОНОМІЧНИЙ ПОРЯДОК НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ІНСТРУМЕНТИ ЙОГО НАВЕДЕННЯ

- 4.1. Складання типової посадової інструкції спеціалістів економічних служб на підприємстві.
- 4.2. Ділова етика та етика економічного управління підприємством

Теми доповідей

1. Система економічного управління та економічний порядок на підприємстві.
2. Функції економіста у процесі бюджетування.
3. Складники економічного порядку підприємства
4. Корпоративна культура як елемент економічного порядку підприємства

ТЕМА 5. СИСТЕМА БЮДЖЕТНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

- 5.1. Сутність бюджетування.
- 5.2. Функції і завдання бюджетування.
- 5.3. Доцільність, переваги і вади впровадження бюджетування на виробничому підприємстві.

Теми доповідей

1. Функції економіста у процесі бюджетування.
2. Комплексна характеристика безперервного процесу бюджетування.
3. Механізм формування бюджету продаж як відправної точки формування операційних бюджетів підприємства.

ТЕМА 6. ОРГАНІЗАЦІЯ БЮДЖЕТНОГО УПРАВЛІННЯ В КОМПАНІЯХ

- 6.1. Аналіз та розробка фінансової структури підприємства.
- 6.2. Положення про бюджетний регламент з визначенням основних учасників бюджетного процесу та графіку документообігу.

Теми доповідей

1. Бюджетне планування економічної діяльності на підприємстві.
2. Бюджетна організація та мотивування економічної діяльності на підприємстві.

3. Загальні положення щодо здійснення бюджетною контролю та регулювання економічної діяльності на підприємстві

ТЕМА 7. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНИХ БЮДЖЕТІВ І БЮДЖЕТУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ

- 7.1. Розробка планового бюджету доходів і витрат підприємства.
- 7.2. Розробка гнучкого бюджету.
- 7.3. Планування прибутку від операційної діяльності.
- 7.4. Аналіз та оцінювання виконання операційних бюджетів і бюджетів доходів і витрат.

Теми доповідей

1. Склад доходів бюджету.
2. Склад видатків бюджету.
3. Бюджетна система та принципи її побудови.
4. Бюджетний процес.

ТЕМА 8. УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ БЮДЖЕТУ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ. ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА БЮДЖЕТНОГО УПРАВЛІННЯ

1. Методика складання платіжного календаря надходження грошових коштів від дебіторів та графіка погашення кредиторської заборгованості.
2. Технологія складання бюджету руху грошових коштів та узгодження основних операційних бюджетів з бюджетом руху грошових коштів.
3. Впровадження автоматизації бюджетування

Теми доповідей

1. Роль державного бюджету в соціально-економічному розвитку держави.
2. Порівняльний аналіз доходів і видатків державного бюджету за два роки.
3. Використання програмно-цільового методу у бюджетному плануванні.

ТЕМА 10. ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

- 10.1. Управління операційним і фінансовим циклом підприємства.
- 10.2. Управління запасами.
- 10.3. Управління дебіторською заборгованістю.

Теми доповідей

1. Управління запасами підприємства: фактори впливу та зони обмеження
2. Можливі джерела фінансування оборотних активів українських підприємств.
3. Вибір стратегії фінансування оборотних активів підприємств.

ТЕМА 11-12. УПРАВЛІННЯ РОБОЧИМ КАПІТАЛОМ. УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ ПІДПРИЄМСТВА

1. Фінансування оборотних активів.
2. Формування портфеля інвестиційних проєктів.
3. Вибір портфеля цінних паперів.

Теми доповідей

1. Принципи формування інвестиційного портфелю підприємства.
2. Види фінансових інвестицій українських підприємств.
3. Методи оптимізації інвестиційного портфелю підприємства на різних етапах життєвого циклу.
4. Теорії оптимізації інвестиційного портфелю: математичні моделі та управлінські опціони.

ТЕМА 13. СТРАТЕГІЧНЕ ОПЕРАЦІЙНЕ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСУВАННЯМ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1. Проаналізувати методологію та технологію планування діяльності аграрного підприємства.
2. Охарактеризувати методи прогнозування.
3. Виявити взаємозв'язок стратегічного й тактичного планування на підприємстві.
4. Розкрити зміст, показники та процедуру розробки середньо- і короткострокових планів діяльності підприємства.

Теми доповідей

1. Охарактеризуйте основні етапи розробки бізнес-планів.
2. Обґрунтуйте значення планування та прогнозування діяльності підприємства в умовах ринкової економіки.
3. Визначити зміст, показники та процедуру розробки середньо- і короткострокових планів діяльності підприємства.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ ЗДОБУВАЧАМ

	Значимість змістової частини у формуванні знань та умінь з дисципліни, %
Змістовна частина 1. Теоретичні засади здійснення наукових досліджень	40
Змістовна частина 2. Технологія і організація наукового дослідження	40
Реферат	20
Підсумкове значення показників з дисципліни	100

Критерії оцінки знань здобувачів

Сума балів за всі види навчальної діяльності/Local grade	Оцінка ЄKTC/ ECTS grade		Оцінка за національною шкалою/National grade для заліку
90–100	A	Excellent	Зараховано/Passed
82-89	B	Good	
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	
60-63	E		
35-59	FX	Fail	Не зараховано/Fail
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ:

1. Системні зміни у сучасній економічній організації: джерела виникнення і засоби гармонізації.
2. Якість господарських процесів і проблеми її оцінювання.
3. Розпізнавання ринкових сигналів як один з важливих напрямків подолання когнітивної недостатності підприємства.
4. Системна цілісність підприємства та чинники її забезпечення.
5. Система економічного управління та економічний порядок на підприємстві.
6. Функції економіста у процесі бюджетування.
7. Комплексна характеристика безперервного процесу бюджетування.
8. Механізм формування бюджету продаж як відправної точки формування операційних бюджетів підприємства.
9. Структура бюджетів і послідовність їх розробки у торговельному підприємстві.
10. Структура бюджетів і послідовність їх розробки на виробничому підприємстві.
11. Гнучкий бюджет: механізм формування та призначення для аналізу оцінки діяльності підприємства.
12. Групи відхилень за гнучким бюджетом та методики розрахунку цих відхилень.
13. Критерії та методи дослідження повноти виконання бюджетів підприємства.
14. Фінансова стратегія підприємства: зміст та чинники, що її визначають.
15. Методи комплексного оцінювання фінансового стану підприємства.
16. Фінансова та управлінська звітність як інформаційна база фінансової діагностики підприємства.
17. Управлінські опції щодо покращення фінансових і не фінансових показників діяльності підприємства.
18. Бенчмаркінгові інструменти фінансової діагностики підприємства
19. Інтегральні показники фінансового стану підприємства: види, зони застосування та обмеження.
20. Мета і принципи проведення фінансового аналізу підприємства для власників, топ-менеджменту, інвесторів, державних і кредитних установ.
21. Стратегічні і операційні управлінські рішення для раціоналізації операційного і фінансового циклу підприємства.
22. Взаємозв'язок збутової політики підприємства з величиною робочого капіталу підприємства.
23. Вплив виду діяльності, особливостей бізнес-напрямів підприємств та рівня конкуренції бізнес-середовища на величину та структуру оборотних активів.
24. Управління операційним і фінансовим циклами підприємства: операційні та стратегічні управлінські рішення.
25. Управління запасами підприємства: фактори впливу та зони обмеження

26. Можливі джерела фінансування оборотних активів українських підприємств.
27. Вибір стратегії фінансування оборотних активів підприємств.
28. Фінансові інструменти українського фондового ринку: обмеження і можливості інвестування.
29. Принципи формування інвестиційного портфелю підприємства.
30. Види фінансових інвестицій українських підприємств.
31. Методи оптимізації інвестиційного портфелю підприємства на різних етапах життєвого циклу.
32. Теорії оптимізації інвестиційного портфелю: математичні моделі та управлінські опції.
33. Джерела фінансування українських підприємств: аналіз тенденції, юридичні та ринкові обмеження.
34. Структура капіталу українських підприємств: залежність від виду і масштабу діяльності, розвитку кредитного і фондового ринків.
35. Власний капітал підприємства та джерела його фінансування.
36. Оцінка вартості власного капіталу підприємства: теоретичні підходи та застосування в українській практиці.
37. Середньозважена і гранична вартість капіталу: принципи розрахунку та сфери застосування.
38. Інформаційні обмеження та асиметричність ринкової інформації при прийнятті рішень щодо структури капіталу підприємства.
39. Види дивідендної політики та чинники, що впливають на її вибір.
40. Аналіз дивідендної політики основних гравців вітчизняного фондового ринку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Економічне управління підприємством [Текст]: навч. посібник / [Н. М. Євдокимова, Л. П. Батенко, В. А. Верба та ін.] ; за заг. ред. Н. М. Євдокимової ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ “Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана”. – К.: КНЕУ, 2011. – 327 с.
2. Практикум з дисципліни «Економічне управління підприємством» для студ. спец. 8.0504 «Економіка підприємства» усіх форм навчання / Укл. Верба В.А., Євдокимова Н.М., Кизенко О.О. – К.: КНЕУ, 2008.- 225 с.
3. Швиданенко Г.О. Управління капіталом підприємства: [Навч. посібник] / Г.О. Швиданенко, Н.В. Шевчук. – К.: КНЕУ, 2007. – 440 с.
4. Шилю В.П. Управлінський облік: [Навч.-практ. посібник] / В.П. Шилю, С.Б. Ільїна, В.А. Шепелюк – К. Кондор, 2012. – 303 с.
5. 8. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика. 2-ге вид. [текст]: навч. посіб. / І. В. Кривов'язюк. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 456 с. Жданов С.А. Механизми экономического управления предприятием: Учеб. пособие для вузов. / С.А. Жданов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 319 с.
6. Richard A. Brealey, Stewart C. Myers, Franklin Allen. Fundamentals of Corporate Finance. Seventh Global Edition.– McGraw-Hill Education, 2014. – p.51.
7. Pierre Vernimmen, Pascal Quiry, Maurizio Dallocchio, Yann Le Fur, Antonio Salvi. Corporate finance: theory and practice. Fourth edition. – Wiley, 2014. – p.10.
8. Stephen A. Ross, Randolph W. Westerfield, Bradford D. Jordan. Fundamentals of Corporate Finance. – McGrawHill/Irwin, 2013. – p. 49.
9. Іванцевичі Д.М. Людські ресурси управління: Основи управління персоналом. / Д.М. Іванцевичі, А.А. Лобанов. – К.: Справа, 2017. - 246 с.
10. Економічне управління підприємством : навч. посіб. / [А. М. Колосов, О. В. Коваленко, С. К. Кучеренко, В. Г. Бикова]; за заг. ред. А. М. Колосова. – Старобільськ : Вид-во держ. закл. «Луган. Нац. Ун-т імені Тараса Шевченка», 2015. – 352 с.
11. Мескон Майкл Х., Хедоури Франклин, Альберт Майкл. Основы менеджмента [Учебник] / перев.Медведь О.И. – Вильямс, 2016. – 672 с.
12. Причепя І., Мещерякова Т. Проблеми конкурентоспроможного розвитку підприємництва в Україні за сучасних умов. Розвиток підприємництва в Україні : теорія, методологія та практика: колективна монографія / Під ред. проф. Непочатенко. – Умань. – 2017. – 244 с.

Допоміжна

1. Боди Зви, Мертон Роберт. Финансы: Пер. с англ.: Уч. пос. - М.: Издательский дом «Вильямс», 2000. - 592 с.
2. Бригхим Ю., Гапенски Л. Финансовый менеджмент: Полный курс: В 2-х т. / Пер. с англ. под ред В. В. Ковалева. - СПб.: Экономическая школа, 2001.
3. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ. - М.: Издательский дом «Вильямс», 2001. - 992 с.
4. Голов С. Ф. Управлінський облік, - К.: Лібра, 2003. - С. 531.
5. Джай К. Шим, Джойл Г. Сигел. Основы коммерческого бюджетирования / Пер. с англ. - СПб.: Пергамент, 1998. - 496 с.
6. Карпов А. Е. 100 % практического бюджетирования. Книга 1. Бюджетирование как инструмент управления. - М.: Результат и качество, 2003. - 392 с.
7. Ковалев В. В. Введение в финансовый менеджмент. - М.: Финансы и статистика, 2000, - 768 с.
8. Хруцкий В. Е., Сизова Т. В., Гамаюнов В. В. Внутрифирменное бюджетирование: настольная книга по постановке финансового планирования. — М.: Финансы и статистика, 2002. - 400 с.
9. Фицджеральд Рей. Управление финансами предприятия для менеджеров. Руководства по планированию, контролю и принятию решений / Пер с англ. - Днепропетровск: Баланс-Клуб, 2003. - 456 с.
10. Жданов С. А. Механизмы экономического управления предприятием: Учеб. пособие для вузов. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. — 319 с.
11. Хан Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга: Пер. с нем. / Под ред. и с предсл. А. А. Турчака, Л. Г. Головача, М. Л. Лукашевича. - М.: Финансы и статистика, 1997. - 800 с.
12. Ворст Й., Ревентлоу П. Экономика фирмы: Учеб. / Пер. с датского А. Н. Чеканского, О. В. Рождественского. - М.: Высш. шк., 1994 - 272 с.
13. Жданов С. А. Основы теории экономического управления предприятием: Учебник. - М.: Финансы, 2000. - 528 с.
14. Экономика организаций (предприятий): Учебник для вузов / Под ред. проф. В. Я. Горфинкеля, проф. Швандара. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. - 608 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Сайт «Інвест-газети» – <http://www.investgazeta.net/>
2. Сайт Антимонопольного комітету України – <http://www.amc.gov.ua>
3. Сайт Верховної Ради України – <http://www.rada.gov.ua>
4. Сайт Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України – <http://www.dknii.gov.ua>
5. Сайт Державної служби інтелектуальної власності України – <http://sips.gov.ua>
6. Сайт Державної служби статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Сайт Міжнародного валютного фонду – <http://www.imf.org>
8. Сайт Міністерства освіти і науки України – <http://www.mon.gov.ua>
9. Сайт Національного банку України – <http://www.bank.gov.ua>
10. Сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку – <http://www.nssmc.gov.ua>
11. Сайт Світового банку – <http://www.worldbank.org>